

LAUSUNTO
9.1.2009

Dnro 333/031/2008

Oikeusministeriö

Lausuntopyyntöne 6.10.2008 OM 18/41/2006

Oikeusministeriö

14. 01. 2009

OM 18/41/2006

YHDISTYSLAIN TARKISTAMINEN

Oikeusministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä (TEM) lausuntoa yhdistyslain tarkistamista koskevasta työryhmän mietinnöstä. TEM lausuu asiasta seuraavan.

Yleistä

Ministeriö pitää kannatettavana yhdistysten toimintamahdollisuuksien lisäämistä ottamalla yhdistyslakiin joustavia säännöksiä siitä, että yhdistys voi sääntömääräyksillä päättää ottaa käyttöönsä ehdotettuja menettelytapoja. Ministeriön mielestä tällainen lähestymistapa on tarkoituksenmukainen ja joustava ja ottaa huomioon erilaisten yhdistysten tarpeet.

TEM pitää ehdotettua osittaisuudistusta kannatettavana. Yhdistyksen rekisteröintikieltä, hallituksen jäsenen asuinpaikkavaatimusta sekä yhdistysten sulautumista koskevien säännösten muutostarve on perusteltua selvittää erikseen.

Etäosallistuminen

Ministeriön mielestä etäosallistumismahdollisuuksien laajentaminen ja helpottaminen on oikean suuntaista kehitystä. Osallistumista yhdistysten toimintaan ja päätöksentekoon on hyvä laajentaa mahdollistamalla teknisten apuvälineiden käyttäminen. Tämä voi osaltaan kannustaa erityisesti nuoria osallistumaan yhdistystoimintaan. Etäosallistumisen salliminen saattaa myös madaltaa kynnystä erilaisille tietoverkoissa toimiville yhteisöille organisoida toimintansa yhdistysmuotoon.

TEM katsoo, että etäosallistumismahdollisuudesta on perusteltua määrätä yhdistyksen säännöissä. Ministeriö pitää mahdollisena myös säännöissä jättää asia hallituksen harkintaan.

Yhdistyksen taloushallinnon järjestäminen

TEM:n mielestä yhdistyslakiin ehdotettu muuta yhteisöläinsäädäntöä vastaavasti säännös hallituksen jäsenen velvollisuudesta huolehtia siitä, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty, on perusteltu.

Ministeriön mielestä keskeinen lähtökohta tulee olla, että ehdotetulla tavalla yhdistyksen tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslain (459/2007) säännöksiä. Yhdistyksen tilintarkastusvelvollisuus ja tilintarkastukseen sovellettavat säännökset määräytyisivät siten vastaavalla tavalla kuin muissakin yhteisöissä. Laissa määritetyt raja-arvot alittavissa yhdistyksissä tarkastus voidaan järjestää myös muulla tavalla. Ministeriö pitää perusteltuna, että yhdistyslakiin sisällytetään tilintarkastusvelvollisuudesta vapautettujen yhdistysten tarpeisiin säännökset tilintarkastusta kevyemmästä tarkastuksesta, toiminnantarkastuksesta.

Toiminnantarkastusta koskevasta sääntelystä ministeriö on lausunut asunto-osakeyhtiölain koskevan valmistelun yhteydessä ja viittaa tässä lausunnossaan aiemmin kirjallisessa lausunnossaan 9.9.2008 (Dnro 1899/030/2008) sekä asian jatkovalmistelussa esittämiinsä näkemyksiin. Ministeriön mielestä yhdistysten ja asunto-osakeyhtiöiden toiminnantarkastusten tulee vastata toisiaan eikä ministeriö pidä perusteltuna yhdistysten toiminnantarkastuksen eriyttämistä asunto-osakeyhtiöiden toiminnantarkastuksesta. Tämä on tarpeen, jotta toiminnantarkastus ja sen sisältö tulevat tutuiksi yhdistyksissä ja asunto-osakeyhtiöissä toimiville tavallisille kansalaisille ja jotta vastuusuhteet näissä yhteisöissä pysyvät selkeinä.

TEM pitää tarpeellisena, että myös eräitä muita yhdistyksenkaltaisia oikeushenkilöitä kuten tie- ja kalastuskuntia koskevia säännöksiä tarkastuksesta tulisi muuttaa vastaamaan yhdistyslain säännöksiä toiminnantarkastuksesta. Myös muiden taloushallintoa koskevien säännösten ajanmukaisuutta olisi tarkoituksenmukaista arvioida samassa yhteydessä. Ministeriö pitää toivottavana, että jatkovalmistelun aikana koordinoidusti arvioidaan muutostarve yhdessä muiden vastuuministeriöiden kanssa sekä muutetaan tarvittavat säännökset sisällöltään yhdistyslakia vastaaviksi.

Toimeenpaneva johtaja

Ehdotuksen lähtökohtana on, että toimeenpaneva johtaja voidaan valita, jos säännöissä niin määrätään. Jos yhdistykselle valitaan toimeenpaneva johtaja, johtaja on yhdistyksen toimielin. Samalla suljetaan kategorisesti ulos mahdollisuus, että valittu johtaja olisi työsuhteessa yhdistykseen. Näin olisi siinäkin tapauksessa, että johtajan työtehtävät ja tosiasiallinen asema viittaavat siihen, että työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät.

Tilanne on kuitenkin ongelmallinen, jos toimeenpanevan johtajan tehtävät ja tosiasiallinen asema eivät vastaa tarkoitettua toimeenpanevan joh-

tajan asemaa. Tällöin sääntöjen mukainen valinta toimeenpaneavaksi johtajaksi sulkisi tällaisen henkilön työoikeudellisen sääntelyn ulkopuolelle, vaikka työsuhteen tunnusmerkit tosiasiaassa täyttyisivätkin.

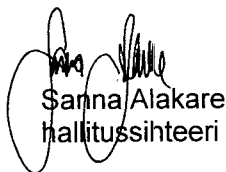
TEM pitää tärkeänä, että yhdistysten toimeenpanevan (tai vastaavan) johtajan asema selkiytyy esityksen myötä. Johtajaa valitessaan yhdistysten tulee kiinnittää riittävästi huomiota toimeenpanevan johtajan valinnan oikeudellisiin vaikutuksiin verrattuna toiminnanjohtajan valintaan. Jos toimeenpanevaa johtajaa koskevaan sääntelyyn päädytään, säännöksen vaikutuksista yhdistyksen johdon asemaan tulee viestiä laajasti ja selkeästi.

Kyselystä

Ministeriö pitää lähtökohtaisesti kannatettavana kehittää lausuntokäytäntöjä teknologiaa hyödyntäen, mikä on myös omiaan edistämään kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia sekä toisaalta myös helpottamaan lausuntopalautteen käsittelyä etenkin kun on kyse laajaa joukkoa koskevista hankkeista. Ministeriön näkökulmasta kyselyyn vastaaminen osoittautui kuitenkin hankalaksi esitäyttömahdollisuuden puuttumisen takia, minkä vuoksi lausunnon käsittely hyväksytyjä päätöksentekokäytäntöjä noudattaen ei olisi ollut mahdollista. Kysymykset oli myös sinänsä perustellusti muotoiltu erilaisia järjestöjä silmällä pitäen, mikä myös vaikeutti viranomaisnäkemysten kirjaamista kyselylomakkeelle.

Raimo Luoma
osastopäällikkö

Sanna Alakare
hallitussihteeri